

que alias eadem numero materia semel annihilata restitueretur per solam unionem alterius materiae ad eandem formam; loquimurque de vera unitate secundum realem et physicam entitatem, et non tantum secundum apparentiam, vel vulgarem modum loquendi, quo modo res, quae est in continuo fluxu, et paulatim tantum mutatur, solet dici una; sic enim etiamsi mutatio fiat in forma, potest conservari talis unitas, ut patet in fluvio, vel in arbore aut bruto.

4. Respondetur ergo aliter, verum quidem esse adaequatam causam intrinsecam individualis unitatis substantiae materialis esse formam et materiam, ut argumentum concludit; tamen, si haec duo inter se comparentur, praecipuam causam hujus unitatis esse formam, et hoc sensu illi specialiter attribui quod sit individuationis principium. Sicut etiam materia necessaria est ad rationem seu unitatem specificam; non enim potest ratio hominis vel humanitatis ut sic sine materia constitui, et idem est de ratione generica animalis, viventis, etc.; et nihilominus absolute dicitur ratio specifica sumi a forma, quia illa dat ultimum complementum, solumque praesupponit materiam ut quid potentiale et indifferens; eadem ergo ratione illa dicitur principium individuationis, quia illa dat ultimum substantiale complementum individuo, quamvis praesupponat materiam, ut potentialem de se et indifferentem, propter quod dixit Aristoteles supra, et 1 Physic., c. 7, text. 69, formam constituere hoc aliquid. Et quoniam, ut supra dicebamus, per idem distinguitur res per quod constituitur, eadem forma, quae constituit hoc aliquid, distinguit illud ab aliis, quoniam *actus est, qui distinguit*, 7 Metaph., cap. 13, text. 49; ergo forma est quae complet rationem individui. Et hoc confirmat communis concipiendi et loquendi modus; nam, si animae Petri, verbi gratia, uniat corpus constans ex materia distincta a corpore quod prius habuit, quamvis compositum illud non sit omni ex parte idem quod antea fuit, tamen, simpliciter loquendo, illud individuum dicitur idem ratione ejusdem animae; at vero, e contrario, si corpori ex eadem materia constanti uniat anima numero distincta, simpliciter non censetur idem individuum, sed distinctum; ergo signum est, individuationem sumi praecipue a forma.

5. Sed adhuc objicitur contra hanc sententiam et rationem factam, quia, licet forma ut sic det esse specificum, tamen non dat esse

individuale et numericum, nisi ut est haec; ergo non forma ut sic, sed id unde ipsa forma habet ut sit haec, est individuationis principium; sed est haec ratione materiae; ergo materia potius est prima radix individuationis. Probatur minor primo, quia forma non est per seipsam haec; alioqui idem dici posset de qualibet entitate, neque oporteret quaerere aliud individuationis principium: ergo est haec per materiam, non enim potest alia radix excogitari. Secundo, quia forma habet totum suum esse in ordine ad materiam; ergo et individuationem suam; ergo materia est principium individuationis formae, et consequenter totius compositi. Tertio, quia formae multiplicantur numero, quatenus in diversis materiis recipiuntur, et ideo formae separatae non multiplicantur numero, quia non recipiuntur in materia; ergo individuantur etiam per ordinem ad materiam: ultima ergo resolutio hujus individuationis fit ad materiam; est enim haec forma haec, quia in tali materia recipitur; ergo prima radix individuationis est materia.

6. Haec objectiones sunt fundamenta opinionis tractatae sectione praecedenti, quae potius hanc sententiam, quam nunc tractamus, declarant et confirmant. Possunt enim fere omnes retorqueri, et fieri de ipsa materia. Concedo itaque formam non esse principium individuationis compositi secundum specificam rationem suam, ut est per se notum, sed in quantum est haec; sed hoc ipsum dicendum est de materia, quia etiam materia habet specificam et communem rationem, secundum quam non est sufficiens ad constituendum individuum; ergo, si constituit, id facit in quantum est haec. Quæram ergo rursus unde habet quod sit haec? Respondent aliqui, quia Deus voluit hanc potius creare quam aliam; sed hoc extra rem est, non enim hic inquirimus extrinsecum principium individuationis, sed intrinsecum; alioqui etiam dicere quis posset, hanc animam esse hanc, quia Deus voluit potius illam infundere quam aliam; vel hanc formam esse hanc, quia Deus determinavit ad illam suum concursum, ut est valde probabile, sicut dicemus sectione sequenti. Alii respondent hanc materiam esse hanc ratione hujus quantitatis. Sed hoc et est falsum, et non evacuat difficultatem. Primum patet ex supra dictis, quia, cum haec materia simpliciter supponatur huic quantitati, non potest per illam individuari. Item, quia rationes supra factae universaliter probant nihil

SECTIO V.

Utrum principium individuationis sit existentia rei singularis.

substantiale posse individuari per accidens superadditum; nam etiam haec materia est aliquid per se unum constitutum sub specifica ratione materiae, per se illam contrahens. Imo ex natura rei non distinguuntur materia, et haec materia, sicut supra ostensum est de quolibet individuo, respectu rationis communis; ergo non potest haec materia intrinsece individuari per quantitatem, quae est res ab illa distincta, nec per ordinem ad illam, cum potius haec quantitas dicat ordinem ad hanc materiam, quam e converso. Secundum de quantitate patet, quia de illa etiam inquiram unde sit haec, cum id non habeat ex sua specifica ratione, et cum non sit procedendum in infinitum, nec vitiosus et inutilis circulus committendus, sistendum erit in aliqua re, quae per seipsam sit haec; ergo hoc potius tribuendum est substantiae quam accidenti, cum illa sit prior magisque absoluta entitas; vel, si admittendum est duo entia incompleta per mutuam habitudinem ad invicem individuari, secundum diversa genera causarum, id potius dicendum erit de materia et forma substantiali inter se, quam cum aliquo accidente, quia magis per se connectuntur, et se invicem respiciunt. Ergo omnia argumenta facta, possunt idem de materia concludere quod intendunt de forma, nam est inter eas, quoad hoc, quaedam aequalitas. Et aliunde materia solum superat formam in hoc, quod est quaedam occasio producendi formas varias et individuas, ut supra declaratum est; forma vero superat materiam in hoc, quod praecipue constituit individuum, et quod est magis propria ejus, et quod materia potius est propter formam quam e converso, ut dicitur 2 Phys., c. 9, text. 91; ergo, pensatis omnibus, potissimum individuationis principium est forma.

Questionis resolutio.

1. Est ergo haec sententia, prout a nobis exposita est, satis probabilis, proximeque ad veritatem accedit. Simpliciter vero dicendum est, formam solam non esse plenum et adaequatam individuationis principium rerum materialium, si de tota earum entitate loquamur, quamvis sit praecipuum, ideoque juxta formalem modum loquendi interdum censeatur sufficiens ad denominationem ejusdem individui. Quae omnia declaranda et probanda sunt late, sect. 6.

4. Non defuerunt qui ita affirmaverint, quorum sententiam referunt Scot., in 2, d. 3, q. 3; et Soncin., 7 Metaph., q. 32; et illam indicat Henr., Quodlib. 2, q. 8; eamque illi tribuit, et in eam inclinat Carthus., in 2, d. 3. Fonseca vero, lib. 5, c. 6, q. 2, sect. 2, refert Henr., Quodlib. 5, q. 8, negantem individuationem fieri per existentiam, nec per aliquid intrinsecum, sed per solum agens. Sed hoc, sicut per se improbabile est, ita a nemine asseritur, quod ego viderim, nam, licet agens sit causa extrinseca individui, tamen id, quod efficit, distinctum est ab ipso agente; efficit autem individuum, et confert illi naturam individuum; ergo id quo natura est individua, est aliquid intrinsecum ipsi individuo. Et ita Henr., ibidem, expresse concedit id per quod individuum habet esse hoc, esse aliquid praeter materiam et praeter agens, quod ipse explicat esse rationem seu dispositionem suppositi. Unde sentire videtur, subsistentiam esse principium individuationis in omnibus substantiis creatis, et ita in priori loco sub distinctione locutus fuerat de existentia vel subsistentia, et ideo de singulis aliquid dicere oportebit.

2. Opinio igitur de existentia ab omnibus rejicitur, ut omnino falsa et improbabilis; dupliciter autem in ea procedi potest, primo, supponendo existentiam esse ex natura rei distinctam ab essentia individui; secundo, juxta opinionem asserentem, existentiam nihil aliud esse quam actualementem entitatem uniuscujusque rei. Hoc posteriori modo haec sententia in re coincidit cum opinione asserente unamquamque rem individuari se ipsa, nulloque alio principio individuationis indigere, praeter entitatem suam; unde in re non est haec opinio majori reprehensione digna, quam illa, de qua postea dicemus. Solum reprehendi potest, quod obscuris et ambiguis terminis utatur, et quod existentiae potius quam essentiae hanc rationem individuationis tribuat, cum potius existentiae non possit hoc convenire, nisi quatenus est idem cum essentia. Si autem procedatur in priori sententia, formaliter quidem verum erit, quod unaquaeque res in ratione existentis habet aliquam rationem individualementem ab ipsa existentia, sicut hoc alium, quantum ad formalem rationem albi

constituitur per albedinem, quamvis simpliciter hoc album, quia pro subjecto accipitur, non constituatur per albedinem. Unde etiam in proposito, materialiter (ut sic dicam) loquendo de re existente, seu de hac numero essentia, improbable est dicere individuari per existentiam qua existit, si hæc est res ab ipsa distincta, vel modus ex natura rei diversus.

3. Primo quidem, quia essentia intra latitudinem essentiae manens, fit individua, et in ea contrahitur et determinatur essentia specifica; sed essentia specifica non contrahitur per aliquid ex natura rei distinctum a se, ut supra probatum est; ergo non contrahitur ad individuum essentiam per existentiam. Major per se evidens est, tum quia homo, verbi gratia, de se communis est multis individuis, sive illa existant, sive non existant; tum etiam, quia Petrus et Paulus, ut abstrahunt ab actuali existentia, seu ut possibiles, intrinsece includunt suas rationes individuales, quibus distinguuntur; tum denique quia differentiae specificae seu essentiales conveniunt speciebus necessaria connexionem, secundum quam propositiones, in quibus prædicata essentialia prædicantur, dicuntur esse perpetuae veritatis, ita individuo convenit sua differentia individualis. Unde tam necessario Petrus est hic homo, sicut est homo, et tam necessario Petrus collocatur sub homine, sicut homo sub animali; hæc ergo contractio et subordinatio non fit per existentiam actualem, quæ contingenter advenit essentiae plene constitutæ et individuatæ.

4. Secundo hic habet locum argumentum supra relatum ex Cajet., quod actus singularis supponit potentiam singularem, quod principium diximus esse verum in actu et potentia ex natura rei distinctis, quia tunc potentia realiter supponitur actui ordine naturæ, et est quid unum distinctum a suo actu, et unum non cogitatione, sed re ipsa, et ideo fieri non potest ut formaliter et intrinsece habeat unitatem ab actu suo. Sed ita comparantur essentia et existentia juxta prædictam opinionem; ergo essentia, eo modo quo per se habet entitatem essentiae distinctam ab existentia, et aptam actuari per illam, ita etiam habet suam unitatem et individuationem. Alioquin oporteret intelligere existentiam esse actum naturæ specificæ et universalis, quod est satis absurdum.

5. Tertio, quia in ipsamet existentia potest considerari communis ratio existentiae hu-

manæ, verbi gratia, et ratio hujus existentiae Petri vel Pauli; ergo de ipsa existentia superest inquirendum, per quid fiat hæc; non enim ab essentia, cum non supponat illam individuum juxta hanc sententiam, sed communem; neque ab aliquo accidente, ut per se notum est, satisque in superioribus probatum; a quo ergo? Si dicas seipsa fieri hanc, cur non id potiori ratione dices de essentia, cum et ordine naturæ sit prior, et perfectione etiam, et cum quodammodo sit magis absoluta? Nam existentia est actus hujus essentiae; unde hæc existentia potius erit hæc, quia hanc essentiam actuat; sicut in communi etiam existentia hominis et leonis differunt, quia vel consequuntur, vel respiciunt diversas essentias, supposita prædicta distinctione. Ex quo potest sumi nova confirmatio, quia, sicut existentia humana in communi est extra essentiam hominis in communi, ita hæc existentia Petri est extra hanc essentiam individuum Petri, et sicut in Petro et Paulo sunt duæ numero existentiae, ita duæ numero humanitates, habentes distinctas individuales entitates essentiae. Ultimo a posteriori est argumentum, quia (supposita illa sententia) eadem individua entitas conservatur sine sua existentia, aut mutat varias existentias, ut humanitas Christi in ea opinione caret propria existentia, et tamen est individua, et habet intrinsecum individuationis principium; similiter eadem numero entitas materiae primæ, prout mutat formas, dicitur mutare existentias, et tamen eadem semper numero manet.

6. Ex his autem facile intelligitur quid censendum sit de illa opinione, si non de existentia proprie, sed de subsistentia loquatur. Nam, aut loquimur formaliter de supposito, aut de natura in abstracto, aut in concreto et formaliter de individuo, ut contento sub tali specie substantiæ, scilicet de hoc homine. Primo modo verum est suppositum individuari per hanc subsistentiam, quia formaliter per illam constituitur, et hac ratione in Trinitate sunt tria supposita, quamvis sit una natura, quia sunt tres subsistentiae; persona autem Christi est una numero, et unum numero suppositum, quamvis habeat duplicem naturam, quia solum habet unam numero subsistentiam; suppositum ergo ut sic, per subsistentiam individuat. Quamvis de ipsa subsistentia quæstio supersit, per quid fiat hæc; nam etiam ratio subsistentiæ, verbi gratia, humanæ, communis est et specifica;

in Petro vero est hæc numero subsistentia, vel illa, de qua quæstione idem dicendum erit, quod de aliis substantiis, vel substantiabilibus modis, quod infra videbimus.

7. Secundo modo, id est, loquendo de substantiali natura integra in abstracto, verbi gratia, humanitate, falsum est et improbable individuari per subsistentiam, ut a fortiori patet omnibus argumentis factis de existentia. Certum est enim subsistentiam esse aliquid ex natura rei distinctum a substantiali natura, etiam individue sumpta. Certum est etiam hujusmodi naturam posse conservari individuum sine sua connaturali subsistentia, ut in Christo Domino conservata est; ergo non potest per illam intrinsece individuari. Quod si quis forte dicat individuari saltem per ordinem ad illam, gratis et sine fundamento hoc dicit, quia, si unum individuandum est per ordinem ad aliud, potius subsistentia est hæc per ordinem ad hanc naturam, quam e converso, quia natura est prior et perfectior, subsistentia vero solum est quidam modus et terminus naturæ. Item in divina natura invenimus unicam individuum naturam cum triplici subsistentia; ergo signum est individuationem naturæ esse absolutam a subsistentia.

8. Quocirca in hoc plane videtur errasse Henric., nam de ipsamet natura sentit fieri hanc et individuum ratione suppositi. De quo aliud etiam docet omnino falsum et improbabile, scilicet, suppositum solum addere supra naturam specificam duplicem negationem, indivisibilitatis in se, et divisionis a quolibet alio, et per hanc duplicem negationem fieri naturam formaliter individuum absque aliquo alio positivo naturæ specificæ superaddito, in quo tria falsa continentur. Primum est, suppositum solum addere supra naturam, negationem, de quo postea suo loco videbimus; nam, loquendo respectu naturæ individualis, est id minus improbabile, quamvis non verum; tamen respectu naturæ specificæ omnino est improbabile. Secundo, falsum est naturam individualem supra specificam solum addere negationem, ut patet evidenter ex dictis sectione secunda, quia alias substantialis natura individua, ut sic, non esset ens reale, sed esset solum natura specifica cum negationibus, quod nec mente concipi potest. Item quia illa negatio requirit fundamentum positivum, quod non potest esse sola natura specifica, ut ibi satis ostensum est. Tertium vero magis falsum est, per illasmet negatio-

nes, quibus (secundum Henric.) constituitur r suppositum, fieri naturam individuum; nam inde sequitur, vel Christi humanitatem non esse individuum, vel esse suppositum; utrumque autem error est. Sequela declaratur; nam, cum in illa duplici negatione dicitur esse indivisum in se, et divisum a quolibet alio, vel hoc esse divisum a quolibet alio, significat non esse alteri unitum, seu non esse in alio, et hoc vel non est de ratione naturæ substantialis individuae, vel humanitas Christi Domini individua non est; aut esse divisum ab alio (quod aperte Henric. sentit), remouet solum identitatem, et significat distinctionem a qualibet alia entitate, vel natura simili, et hoc modo illa duplex negatio non sufficit ad rationem suppositi, vel humanitas Christi Domini suppositum est; nullo ergo modo subsistentia, quacumque via ejus ratio explicetur, ad individuationem naturæ pertinet.

9. Quin potius, loquendo etiam tertio modo in concreto ac formaliter de individuo naturæ specificæ, dicendum est, illud per se loquendo, non sumere individuationem suam a subsistentia, sed a natura. Sic enim dicunt Theologi, si tres personæ assumerent unam humanitatem, fore unum numero hominem, sicut nunc sunt unus numero Deus propter unam naturam divinam; haberet ergo ille homo unitatem numericam ab individua natura. Et Christus Dominus nunc, in quantum est hic homo, est idem numero homo, qui esset, si in propria natura subsisteret, cum tamen persona et subsistentia sint valde diversa a propria et connaturali tali humanitati; ergo individuatō hujus hominis non ex subsistentia, sed ex natura sumenda est. Ratio vero est, quia individuum formaliter constituitur sub specie ratione naturæ, et non ratione subsistentiæ; unde fit ut, licet contingat subsistentiam esse specie vel genere diversam, nihilominus, si natura sit ejusdem speciei, individuum univoce et propriissime contineatur sub tali speciei, quam ob causam Christus est univoce homo cum aliis hominibus; et simili ratione, si natura sit eadem numero, est idem homo numero, etiam si subsistentia sit diversa.

10. Totius quæstionis conclusio. — Dixi autem per se loquendo, quia hic se insinuat quæstio, an cum duplici natura possit esse idem numero individuum propter unitatem subsistentiæ; sic enim disputatur a Theologis, an, si Verbum divinum assumeret duas humani-

tates, esset unus homo, vel plures. Nam ex dictis videtur sequi, fore plures numero homines propter plures numero humanitates, quia dictum est, individuationem concreti sumi ex individua natura. Nihilominus tamen, ut in 1 tom. tertie partis dixi cum D. Thoma, ille simpliciter et communi modo loquendi diceretur unus homo, non quidem per se ac formaliter, sed quasi materialiter ratione suppositi, ad eum modum quo dicitur unus artifex, qui plures habet artes, non solum numero, sed etiam specie distinctas. Hæc autem unitas diversa est a præcedente, quæ sumitur ex unitate naturæ, neque est unitas individui formaliter contenti sub specie, ut argumentum probat; sicut etiam unitas artificis habentis plures artes specie distinctas non est unitas speciei contentæ sub genere, sed est unitas materialis seu suppositalis, quæ censetur sufficere ad illum modum loquendi, propter realem vel substantialem unionem plurium naturarum in uno supposito, quia nomen substantivum significat naturam per modum per se stantis, ut latius dicto loco explicatum est. Igitur ex his omnibus satis constat principium individuationis naturæ substantialis, aut individui per illam constituti, non recte in subsistentia vel existentia constitui.

SECTIO VI.

Quod tandem sit principium individuationis in omnibus substantiis creatis.

1. Ex hæcenus dictis contra superiores sententias, videtur, quasi a sufficienti partium enumeratione, relinqui, omnem substantiam singularem, neque alio indigere individuationis principio præter suam entitatem, vel præter principia intrinseca quibus ejus entitas constat. Nam, si talis substantia, physice considerata, simplex sit, ex se et sua simplici entitate est individua; si vero sit composita, verbi gratia, ex materia et forma unitis, sicut principia entitatis ejus sunt materia, forma et unio earum, ita eadem in individuo sumpta sunt principia individuationis ejus; illa vero, cum sint simplicia, seipsis individua erunt. Quam sententiam tenuit Aureol. apud Capreol., in 2, d. 3, q. 2; et in re eam tenet Duran., in 2, d. 3, quæst. 2. Eam vero refert Fonseca, § Metaph., c. 6, q. 3, dicit in sect. 2, esse omnium implicatissimam, et quæ si ad verum sensum reducat, quæstionem insolutam relinquit. Mihi tamen videtur om-

nium clarissima, et tam ipsum quam fere alios in eam tandem incidere, quia revera non potest fundamentum unitatis ab ipsa entitate distingui. Unde, sicut unitas individua pro formali non potest addere aliquid positivum reale supra entitatem individua, quia quoad hoc eadem est ratio de illa, et de omni unitate, ita positivum fundamentum hujus unitatis quoad negationem, quam dicit, nihil positivum addere potest, physice loquendo, illi entitati, quæ una et individua denominatur; ergo illa entitas per seipsam est fundamentum hujus negationis, et hoc sensu dicitur ab illa opinione seipsa esse principium individuationis. Non enim negat hæc opinio, in illa individua entitate posse ratione distingui naturam communem ab entitate singulari, et hoc individuum addere supra speciem aliquid ratione distinctum, quod, secundum metaphysicam considerationem, habet rationem differentie individualis, prout in sectione præcedenti dictum est; et Durand. non negat, sed potius supponere videtur. Sed tamen addit hæc opinio (id quod proprie ad præsentem quæstionem pertinet) illam differentiam individua non habere in substantia individua speciale aliquod principium, vel fundamentum quod sit in re distinctum ab ejus entitate; ideoque in hoc sensu dicit unamquamque entitatem per seipsam esse suæ individuationis principium. Est igitur vera hæc sententia recte explicata; ut tamen clarior fiat, eam sigillatim in universis rebus substantialibus declarabimus.

Per quid individuetur materia prima.

2. Primo igitur a materia prima incipiendo, dicendum est illam esse in re individua, et fundamentum talis unitatis esse entitatem ejus per seipsam, prout est in re absque ullo extrinseco superaddito. Probatur, quia materia, quæ est sub hac forma ligni, est numero diversa ab illa quæ est sub forma aquæ, vel hominis; est ergo in se individua et singularis. Fundamentum autem talis unitatis in ea non est forma substantialis, neque ordo ad hanc vel illam formam, ut probatum supra est contra Durandum, quia variata quæcunque forma substantiali, semper manet eadem numero materia, quæ, licet actu sit unita huic vel illi formæ, tamen ex se communem et indifferentem habitudinem dicit ad quæcunque formam, quam potest recipere. Rursus, neque etiam quantitas potest esse fundamentum hujus individua unitatis

materiæ, ut idem probat argumentum, si verum est, materiam amittere et acquirere quantitates varias prout formæ substantiales variantur. Item quia juxta eandem opinionem materia prius natura, quam recipiat quantitatem, subest actioni agentis inducentis formam vel quantitatem; non autem subest, nisi ut individua et singularis, quia actiones sunt circa singularia. Si autem teneamus eandem quantitatem esse materiæ coævam, potest idem argumentum accommodari, saltem in ordine ad potentiam Dei; potest enim Deus ab hac materia hanc quantitatem auferre et aliam tribuere, vel omnino sine quantitate servare; esset ergo eadem materia numero sine eadem numero quantitate; ergo non est quantitas fundamentum talis unitatis ipsi materiæ, alias nullo modo posset sine illa suam unitatem reservare. Et præterea sunt omnia argumenta communia supra facta, quod substantia non individuetur per accidens, nec per ordinem ad accidens; materia enim substantia est, licet partialis. Item, quod individua substantia est ens per se. Item, quod accidens supponit subjectum suum prout est in re, et consequenter singulare. Item, quod differentia individualis non est in re distincta ab entitate quam constituit; unde nec potest fundari in entitate distincta.

3. *Corollarium.*— Atque hæc rationes a fortiori procedunt de quibuscunque accidentibus, vel dispositionibus materiæ. Quocirca cum dici ab aliquibus solet materiam individuari ab agente, quatenus ejus indifferentia ad hanc formam individuetur et coaretatur per dispositiones, ut aliqua ratione verum sit, sano modo intelligendum est; quia agens, ut in materiam agat, supponit illam individua, et actione sua non potest tollere aut immutare individuationem ejus; alioqui destrueret illam, et loco ejus aliam introduceret; neque etiam fieri potest ut, quod in re jam individuum est, per additionem alicujus entitatis aliam individuationem in se accipiat. Dicitur ergo materia per dispositiones limitari, seu determinari ab agente ad hanc formam, non in ordine ad esse, sed in ordine ad actionem ipsius agentis, et receptionem formæ, idque vel solum per accidens et quasi negative, quia per dispositiones tolluntur impedimenta ad hanc actionem, et hujus formæ introductionem, vel etiam aliquo modo per se et positive, si hæc dispositiones sunt naturaliter necessariae ad

educationem vel unionem hujus formæ cum hac materia; hoc enim controversum est inter philosophos, et ad præsentem difficultatem non refert, quia hæc coaptatio per dispositiones est quasi extrinseca ipsi materiæ, quæ etiam in individuo sumpta ex se capax est cujuscunque formæ; et si dispositiones requiruntur, potius est ratione formæ quam ratione ipsius materiæ; nihil ergo hoc refert ad intrinsecam individuationem ejus.

4. *Objectis aliquot satisf.*— Dices: materia hæc non distinguitur ab altera nisi per quantitatem, quia, cum sit pura potentia, non potest distingui nisi per actum. Item materia essentialiter respicit formam secundum speciem suam; ergo hæc individua materia individuari debet per formam, vel per habitudinem ad hanc formam. Ad primum respondetur, unam materiam distingui ab alia in ordine ad situm per quantitatem, entitative vero et realiter distingui per suam entitatem, ut supra dictum est, quia, sicut materia ex se habet aliquid entitatis, sive existentie, sive essentie, ita ratione illius habet aliquid actualitatis entitative, per quam potest transcendentaliter ab alia distingui. Ad secundum respondetur: eo modo quo materia essentialiter habet transcendentalem habitudinem ad formam, ita hæc materia habet per hanc habitudinem transcendentalem ad formam, quia habet hanc numero capacitatem et potentiam, et homo individuetur per habitudinem ad formam; sed hoc ipsum est individuari physice per seipsam, quia ejus entitas essentialiter includit hanc habitudinem. Non est autem necesse ut hæc individuatio fiat per determinationem formæ (quo sensu deberet argumentum procedere, ut aliquid difficultatis haberet), quia non solum materia in specie, sed etiam hæc numero materia respicit formam in communi, veluti adæquatum objectum suæ capacitatis, etiam in individuo sumptæ, et ideo non recte dicitur materia individuari per hanc formam, sed individuari individua habitudine ad formam. Sicut potentia visiva in specie dicit habitudinem ad colorem in communi, et in individuo similiter dicit habitudinem non ad hunc vel illum colorem, sed ad colorem in communi; et ideo non individuetur proprie per hunc colorem, quamvis individuetur cum tali seu per talem habitudinem transcendentalem et entitativam ad colorem.

Individuationis formæ substantialis quodnam principium.

5. Secundo dicendum est, formam substantialem esse hanc intrinsece per suammet entitatem, a qua secundum ultimum gradum seu realitatem sumitur differentia individualis ejus. Hæc conclusio probari potest eisdem rationibus proportionalibus quibus præcedens, et ex superioribus, præsertim ex his quæ in prima et secunda opinione dicta sunt, facile confirmari potest. Nam imprimis nulla accidentia possunt esse intrinseca principia individuantiæ formam substantialem, quia etiam talis forma, ut est hæc, est ens per se, licet incompletum, et pertinet ad prædicamentum substantiæ, et sub specifica ratione talis formæ collocatur, quamvis reductive. Item hæc forma vel est simpliciter, et omnino ratione prior accidentibus, et origo illorum; vel, si aliqua supponit in genere causæ materialis, nondicit per se habitudinem ad illam, sed ad summum requirit illam ut conditiones vel dispositiones necessarias ad præparandum subjectum; ergo nullo modo potest ab accidentibus individuari. Deinde materia non potest per seipsam esse intrinsecum principium individuandi ullam formam, quia non est intrinsecum principium entitatis ejus; idem autem est principium unitatis, quod est principium entitatis, ut sæpe dictum est, quia unitas nullam rem addit entitati, sed negationem intrinsece comitantem illam. Antecedens autem patet, quia materia est principium compositi intrinsecum, quia per suam entitatem componit illud; non sic autem componit entitatem formæ; non est ergo intrinsecum principium ejus. Respectu vero illarum formarum, quæ a materia pendent in fieri et in esse, materia est causa per se in suo genere formæ, non ut intrinsece componens illam, sed ut sustentans illam, quod est genus quoddam causalitatis veluti extrinsecum; et hoc modo materia dici potest causa et principium individuationis talium formarum in suo genere, ex principio posito, quod causa entitatis est causa unitatis, et quia materia non causat formam, nisi singularem et individuum; ergo causando entitatem, causat individuationem ejus. Tamen, quia differentia individualis intrinsece prædicatur de re individua, ideo non sumitur ex causis quovis modo extrinsecis ipsius rei individua, sed ex intrinseco principio seu entitate ejus, et ideo hoc modo non potest esse materia principium intrinsecum

individuationis formarum. Quod a posteriori declaratur in ordine ad divinam potentiam: potest enim hæc forma substantialis conservari sine materia, et tunc, sicut retinet suam differentiam individualem, ita etiam suum intrinsecum principium individuationis; ergo non est materia hujusmodi principium intrinsecum. Hoc autem manifestius est in anima rationali, in qua, sicut esse non causatur per se a materia, ita etiam neque unitas aut individuat, ut notavit D. Thomas, 1 c. Gent., cap. 75, in solutione primæ rationis, et c. 81, in principio; ergo materia non solum non est principium intrinsecum individuationis animæ, verum etiam nec causa per se ejus, quamvis sit veluti occasio quædam, ut, organizato tali corpore, Deus in illo talem animam creet.

6. *Dubium.*— Sed difficultas est an individuetur saltem forma per materiam tanquam per terminum, ad quem dicit habitudinem. In hoc enim videtur esse differentia inter materiam et formam, quod materia, quia eadem numero substat pluribus formis, non potest habere individuum terminationem ex forma quam respicit; at vero forma non habet eam indifferentiam, sed determinatur ad hanc materiam actuandam, et ideo individuari potest ex hac materia, tanquam ex termino, ad quem dicit habitudinem, ut talis forma est. Et ita opinantur Thomistæ communiter, itaque intelligunt D. Thomam locis supra citatis et aliis, ubi ait formam individuari per materiam. Et eodem sensu exponi potest, quod ait, q. unic. de Anima, art. 3, ad 13, principia individuationis formarum non esse de essentia earum, sed hoc esse verum solum in compositis. Sed imprimis ratio facta non habet locum in anima rationali, quæ eadem numero manens, potest diversas materias actuare. Primum enim simul ita actuatur partes materiæ componentes idem corpus, ut tota sit in singulis partibus; ergo non potest per coaptationem ad totum corpus et ad singulas partes ejus individuari. Sed magis urget quod successive potest informare diversas materias integras, ut quando per nutritionem continuam paulatim amittitur tota materia, in quam primum fuit introducta forma, et alia nova acquiritur, et eadem forma informatur. Item ipsi nutritioni accidentarium est quod his vel illis cibis fiat, et tamen inde provenit quod anima hanc vel illam materiam postea informet; ergo hoc etiam illi est contingens et accidentarium; non ergo inde individua-

ur, nec de se est coaptata ad hanc numero materiam.

7. Dicit fortasse aliquis, ex se postulare hanc animam, ut saltem in principio in tali materia introducat, licet postea possit illam relinquere et aliam informare; et hac ratione individuari ab illa materia in qua primo introducit. Sed hoc imprimis gratis dicitur: nam, si eadem anima potest diversis temporibus varias materias naturaliter informare, signum est virtutem informativam seu aptitudinem ejus ad informandum non respicere ut adæquatum terminum hanc numero materiam. Quo ergo fundamento dici potest ex se magis postulare unam materiam in principio quam aliam, vel magis intrinsece respicere unam quam aliam? Alias eodem modo dici posset materia natura sua postulavisse, ut sub eis numero formis crearetur, sub quibus creata fuit, et ab illis fuisse individuam, quamvis potuerit postea sub aliis formis conservari; sicut ergo hoc esset ibi gratis dictum, ita etiam sine fundamento dicitur de anima. Finge enim, illam materiam numero, quam proles per propriam nutritionem acquirit, et informat, fuisse prius sub forma sanguinis materni, ex quo in principio corpus ejusdem prolis formatum est, certe, sicut in illa materia postea per nutritionem disposita introduci potuit hæc numero forma, ita etiam, si in prima formatione disposita fuisset virtute seminis ex sanguine materno, similiter potuisset eadem forma naturaliter in eam introduci; nulla enim reddi potest philosophica ratio, cur non potuerit; ergo hæc anima etiam ut hæc, indifferens est ad plures materias informandas, sive in principio in productione, sive postea in conservatione.

8. *Notabile theologicum.*— Nec refert, si quis dicat, has materias censi unam et eandem, quia paulatim fit mutatio sub dispositionibus et organizatione ejusdem rationis; quia hæc unitas materiæ vel corporis magis est secundum externam speciem et apparentiam quam secundum veram ac physicam entitatem corporis seu materiæ. Adde quod, licet contingeret, totam materiam fieri per separationem integram unius corporis, et conjunctionem alterius materiæ, nihilominus anima utrumque naturaliter informaret. Sicut probabile est in resurrectione interdum eventurum. Ut si contingat in hac vita duas animas eadem omnino materias informasse, poterit alteri earum dari corpus ex alia ma-

teria, quod non minus connaturaliter informabit, quam si ex priori materia constaret. Ergo signum est, hanc animam, ut aptam ad informandum, nullo modo respicere determinate hanc materiam, et consequenter non individuari ab hac materia, ut est hæc, etiam ut a termino suæ habitudinis transcendentalis; quia non est terminus adæquatus illius. Individuatur ergo hæc anima per seipsam et ex vi suæ entitatis; et consequenter quia intrinsece habet talem individua aptitudinem ad informandum corpus humanum, ad eum modum, quo paulo antea de habitudine materiæ dicebamus. Atque ita in particulari de anima rationali docet Toletus, lib. 3 de anima, q. 18, concl. 2 et 3, qui hoc confirmat argumento supra a nobis facto, quia in assignando individuationis principio sistendum est in aliquo, quod per se individuetur; ergo si materia vel quantitas dicantur per se individuari, multo magis id est dicendum de anima rationali, quæ per se est subsistens, et magis dat esse reliquis quam recipiat ab eis. Corporum ergo varietas est optimum signum a posteriori distinctionis animarum, quia est veluti occasio producendi diversas animas, non est tamen proprium et intrinsecum principium individuationis earum.

9. Sed, an sit eadem ratio de omnibus aliis formis substantialibus, quæ a materia pendent in esse, non videtur posse argumento nuper facto dijudicari, quia hæc formæ ita informant hanc materiam numero ut omnino sint determinatæ ad illam informandam, nec possint naturaliter aliam numero distinctam materiam informare, cum non possint ab hac separari, neque simul, neque paulatim, quod etiam procedit de animabus brutorum perfectorum, si illæ extensæ sunt et divisibiles, ut communis, et fortasse probabilior tenetur opinio (nam si indivisibiles esse supponatur, procedet in eis argumentum factum de animabus rationalibus); recte igitur dici potest materialis forma substantialis esse hæc intrinsece quidem per coaptationem ad hanc numero materiam, per ipsam vero materiam, tanquam per terminum hujus habitudinis. Sed nihilominus etiam in his materialibus formis hoc proprie dici non potest; quia, vel in hac numero materia includuntur dispositiones quibus hæc materia ab agente præparatur ad hanc formam, vel intelligitur solum hæc materia prima secundum nudam entitatem ejus; neutro autem modo id satis intelligi aut explicari potest.